

Tale af Andreas, Maja og Gustav på Grundlovsmødet på Himmelbjerget 2023

Intro

(Andreas)

Mange tak... Vi er meget glade for at få muligheden for at tale på denne festdag for jer. Vi havde jo nærmest glemt at der findes mennesker udenfor vores Højskole bobel på Ry højskole... At det er en festdag, kan man tydeligt se fordi over halvdelen af højskolens elever har fundet ud af sengen her til morgen. men udover at sove længe har vi jo verdens sjove og anderledes fag på højskolen blandt andet "litteratur og skriveværksted" hvor vi har skrevet digte og Gustav har skrevet et lille digt til at sætte retning for vores tale

Digt (Gustav)

Jeg føler langt oftere end jeg tænker jeg føler alting, Men jeg føler, jeg føler ingenting
Jeg føler mig ikke stolt af at være dansker Jeg føler Danmark er det bedste land i verden
Jeg føler mig almægtig og fri, Jeg føler verden snart er forbi Jeg føler jeg har ret, og at i tager fejl
Jeg føler mig ensom, må jeg bruge jer som spejl? Jeg føler jeg må rive vores fællesskaber ned
Hvordan skal jeg elske noget jeg er så uenig i? Jeg føler jeg har min egen sandhed
Sådan et individ er vi

Problemet

(Maja)

Vi står i dag i en paradoksal tid. Vi har aldrig haft det bedre, samtidig med at der er tegn på, at unge mennesker aldrig har haft det værre. I højere grad end nogensinde før ligger alle muligheder åbne for os, og alligevel føler vi en stor afmagt. Mange unge føler en ligegyldighed omkring fremtiden, for eksempel samfundets og institutioners evne til at tackle vores udfordringer. Det kommer til udtryk i begreber man hører mere og mere om; Klima-depression, udbredt politikerlede og svindende tro på klassiske autoriteter som videnskab og journalistik. For eksempel har vores hovedfag 'Kloden kalder' haft en dag med klima-sorggruppe. Særligt den svindende tro på klassiske autoriteter gør det svært at finde en fælles sandhed. Vi oplever situationer forskelligt, læser forskellige medier og har forskellige holdninger. På højskolen er det for eksempel meget forskelligt om man læser Information, Politiken eller Weekendavisen. Den stigende individualitet har skabt en ny problematik: Hvordan skal man kunne associere sig med at være dansker, LA'er eller spejder, hvis man ikke kan stå inde for alle kollektivets principper? Hvordan kan jeg være stolt af at være dansker, hvis jeg ikke er enig med burkaforbuddet? Måske er det derfor man ser en tendens til, at der bliver taget afstand til institutioner, partier og fritidsaktiviteter, fordi man som enkeltperson bliver nemmere afskræmt af uenighederne. Vores generations afstands tagen til kollektivet kan blive meget ensomt. Mennesker er bygget til at være sammen med andre. Og ensomheden kommer snigende, når man ikke føler et tilhørsforhold til et fællesskab. Vi er blevet mere opmærksomme på

individet. Vi er alle sammensat forskelligt, og indeholder forskellige erfaringer, værdier og holdninger. Det er blevet meget tydeligt for os, gennem vores fællestimer hvor vi har diskuteret relevante emner. Tanken om individets værdi er det, som har bragt gode ting med sig, ikke mindst demokratiske værdier i grundloven og menneskerettighederne. Det er godt, at vi som samfund værdsætter individualitetens værdi. Men at vi altid husker, at vi har mere tilfælles end det, der splitter os ad.

Analyse

(Gustav)

Ud over at se bort fra vores forskelle, skal vi i kampen mod ensomhed også blive bedre til at skelne sandhed fra holdning Hvis du sætter dig til aftensmad Kl. 18 på Ry højskole, vil du ofte høre ordene “jeg føler”. Det er noget vi siger selv når man måske burde sige “jeg tror” eller “jeg syntes”. Vi kunne fx sige, jeg føler det er Kl. 19 og ikke Kl. 18 der er aftensmad, eller jeg føler alle som bager cookies med rosiner i burde være ulovlige Det at vi siger “jeg føler” viser et helt fundamentalt skift i vores måde at udtrykke os på. Det føles sikrere og mindre konfronterende at sige “jeg føler” istedet for “jeg tror”. Du kan ikke rigtig debattere imod min følelse af at der er aftensmad kl. 19. Jeg føler det jeg føler. Problemet opstår bare når min følelse af hvornår der er aftensmad gør jeg kommer en time for sent. Vores følelser bør ikke bestemme hvad vi tror er sandt. Dette er ikke for at tale imod følelser i sig selv. For der er selvfølgelig altid en årsag til vi føler som vi gør. Og mange konstruktive debatter starter med modstridende følelser. men Når to mennesker er uenige. Og de begge føler de har ret. Og de begge argumentere ud fra “jeg føler”, er det umuligt at komme frem til nogen kompromiser eller nuancer. Det er når vi siger jeg føler det her er sandt uden nogen forklaring, at polarisering kan opstå.

Troen på at der findes en Sandhed er det som gør to uenige mennesker kan enes. Måske vi skal blive bedre til at argumentere ud fra vores følelser end med vores følelser hvis vi vil skabe stærkere fællesskab, og undgå at smide landets rosin-kagebagere i kummen, skal vi turde at ligge vores individuelle følelser om hvad der er sandt til side i fordel for de fælles forståelser af sandhed. Det er sådan vi skaber fællesskaber, med folk som føler forskellige ting er sande. Er det det ikke præcis i vores forskelligheder vi skaber de stærkeste fællesskaber?

Jeg tror det er nemmere at enes når vi gør grænserne mellem det objektive og det subjektive klare. Måske vi skal vi starte med vores egne, skelne egne sandheder fra holdninger. I risiko for at den her tale bliver rigtig lyde lidt naiv Det er en holdning at rosin-kager skal være ulovlige, men det en holdning jeg kan se bort fra som dansker for jeg elsker stadig Danmark selv om vi tillader de forbandede udtørrede vindrue skaller i kager.

Selvfølgelig er det for nogen nogle større og måske mere kritiske ting som afholder os fra at kalde os stolte danskere, spejdere eller andet. Til jer der er i tvivl vil jeg

spørge: om egne og fælleskabes forskelle så kritiske, at vi ikke engang kan melde os ind i dem.

(Maja)

Som vi før har nævnt, er det blevet svært at finde en fælles sandhed. Dels fordi vi bliver mere og mere individuelle, og derigennem bliver meget opmærksomme på hvordan vi selv oplever verden og hvordan vi føler. Og dels fordi, at vi i dag har så mange forskellige muligheder, når man skal vælge medie.

Hvilken nyhedsavis skal man læse, for at få det hele med? For at få sandheden? Pludselig bliver én fjer til ti høns, hvis man kun læser de skrigende overskrifter. Det bliver svært at finde rundt i overdrivelse og sandhed, når medierne skal få fat i din tid. Autoriteterne inden for sandhed er derfor på tilbagetog. Kritik og mistro har spredt sig, og det er svært at vide, hvem man skal tro på. I udlandet ser man præsidenter og magtfulde personer tvivle på eksperterne.

Pludselig tvivles der på videnskabelige fakta, som historisk set har været vores bedste fælles bud på sandheden.

Den fælles sandhed, om klimaet, om samfundet, om omverdenen bliver pludselig splittet ad. Nu tvivles der på det ekspert, statistiker eller geologen siger, og om deres resultater er rigtige. Samtidig tvivles der på journalisterne og medierne. De, som burde være sandhedens formidlere. Sådan er sandheden efterhånden blevet individuel. For hvem tror man på, og hvad har man selv fundet ud af, når man har undersøgt en sag? Måske er det bevægelsen mod en mere personlig og individuel sandhed som giver anledning til den faldende deltagelse i ungdomsklubber, fritidsinteresser og partier.

Det virker nu skræmmende at sige, at man er en del af noget, som man ikke er fuldstændig enig med. Færre og færre unge deltager i fritidsinteresser og ungdomspartier, fordi de ikke kan identificere sig selv 100% med deres værdier. Det skaber en mangel på samtale, fællesskabsdyrkelse og udvikling.

For hvis man ikke deltager i noget, så kan man ikke ændre noget.

Løsning: (Andreas)

Så unge skal altså ikke bare stille sig udenfor og kritisere uden at deltage og foreslå ændringer? Nu er vi vist selv tæt på at gøre os skyldige i netop dette... Mon vi på Ry Højskole, inspireret af 3 daglige serverede måltider, filosofi-timer og morgensamlinger med sø udsigt har fundet svaret på alle ungdommens problemer? Det har vi næppe, men jeg tror at et par opbyggelige ord ville klæde en tale som denne.

Det forekommer os at de store, klassiske identitetsbærende "sandhedsfællesskaber" som politisk orientering, fritidsinteresser, erhverv og ikke mindst nationalitet, har fået et ry som værende gammeldags. Jeg hører og siger sjældent at jeg er stolt af at være dansker.

Denne afstandtagen er ikke uden begrundelse og den er produktet af en sund skepsis over for de fastlåsende konsekvenser, som disse fællesskaber også har haft gennem historien. Når dette er sagt, vil vi gerne understrege værdien i fællesskaber.

Det er i fællesskaber vi kan være noget for nogle andre uden at tænke os selv først, det er i fællesskaber vi undgår polarisering og det er i fællesskaber vi skaber det tilhørsforhold som forebygger ensomhed. Dette er om noget, det man lærer ved et højskoleophold.

Senest har vi på Ry Højskole oplevet fællesskabet meget stærkt, da vi spillede fodbold mod en anden højskole i nærheden... Jeg tror de fleste af os kender den stærke følelse af tilhørsforhold til en gruppe, som opstår når et fællesskab defineres tydeligt, eksempelvis i forhold til en anden gruppe. Samme følelse opstår, når man i en gruppe deler fælles værdier, et indforstået sprog og mærker en udbredt villighed til at bidrage til fællesskabet.

Personligt kender jeg også oplevelsen af meningsfuldhed og bemægtigelse, der kommer ved at arbejde for og i et fællesskab fra mine mange år i spejderbevægelsen. For mig at se, virker nærliggende at denne følelse af tilhørsforhold og mulighed for at ændre på verden i flok står i direkte modsætning til den ligegyldighed og manglende tro på institutionerne, som vi beskrev i starten.

Det er vigtigt at understrege at et fællesskab, som det på en højskole eller det som er "danskhedens fællesskab" opstår i et spændingsfelt mellem uenige mennesker og er en konstant forhandling og samtale, hvis det er et sundt fællesskab. Og dette leder mig til de centrale opbyggelige ord som jeg vist fik lovet

Med alle de udfordringer som vores generation står overfor, tror jeg at det er af afgørende betydning at tage vores identitetsbærende fællesskaber tilbage!

Selvfølgelig ikke på ukritisk vis, men i stedet for at stille os uden for institutionerne og rakke ned, tage dem på os og ændre hvad der skal ændres, velvidende at uenighed og kompromisser er en del af fællesskabet!

Med en lidt kluntet Analogi kunne man måske sige at man ikke skal køre bilen til skrot fordi der er en bule i døren og en flænge i forruden. På en dag som i dag, hvor det nationale fællesskab er i fokus, vil vi appellere til at vi i vores generation skal tage diskussionerne, ændre hvad der skal ændres og til tider acceptere uenigheder, så vi igen kan tro på vores fælles evne til at tackle fremtidens udfordringer og ikke tøve med at sige: **"Jeg er stolt af at være dansker."**